

Viies Euroopa töötingimuste uuring

Kommenteeritud kokkuvõte

Sissejuhatus

Tööl on inimeste, ettevõtete ja terve ühiskonna elus tähtis osa. Euroopa Liit on algusest peale tööle palju tähelepanu pühendanud ning töötingimuste parandamine on üks ELi tähtsamaid poliitilisi eesmärke. Nagu sätestatud EÜ asutamislepingu artiklis 136, on liikmesriigid oma eesmärgiks võtnud „tööhõive edendamise” ja „parandatud elamis- ja töötingimused, et võimaldada nende ühtlustamist samal ajal jätkuva parandamisega”.

Eurofound hakkas Euroopa töötingimuste uuringuid tegema 1990. aastal, et pakkuda kvaliteetset teavet elu- ja töötingimuste kohta Euroopas. Seni on tehtud viis uuringut, mis võimaldavad jälgida ja analüüsida pikaajalisi arengusuundi. Käesolev kokkuvõte tutvustab viienda Euroopa töötingimuste uuringu peamisi tulemusi. Uuring korraldati 2010. aastal 34 Euroopa riigis ja selles osales 44 000 töötajat.

Poliitikataust

Euroopa 2020. aasta strateegias sätestatud poliitiline eesmärk – saavutada „arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv” – eeldab, et tähelepanu pööratakse tööle ja töötingimustele ning eriti sellele, kuidas majanduskasv mõjutab töö kvaliteeti, tööhõivet ja ettevõtete majandustulemusi. Euroopa töötingimuste uuringute tulemused seonduvad Euroopa 2020. aasta strateegia mitme osaga, nagu näiteks „Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava” ja strateegiline juhtalgatus „Innovatiivne liit”.

Töö on tähtis mõõde paljudes Euroopa pikaajalistes poliitikavaldkondades ja normides, mis hõlmavad selliseid aspekte nagu meeste ja naiste võrdõiguslikkus, aktiivsena vananemine, tööaeg, elukestev õpe, töökorraldus, töö ja eraelu tasakaal, ohutus ja tervishoid, tööstandardid ning diskrimineerimise, tööstressi ja töötajate vaesuse vältimine. Euroopa töötingimuste uuring võimaldab toetada arutelusid, mis käsitlevad töö tähtsust nii üksikisiku kui ka ühiskonna tasandil.

Kuivõrd uuring analüüsib ja võrdleb töötingimusi Euroopas, on see abiks poliitikas osalejatele, st tööandjatele, ametiühingutele ja valitsustele, ning see soodustab debatti töö kvaliteedi ja tööhõive teemadel.

Peamised tähelepanekud

- Kokkupuude füüsiliste riskidega töökohal ei ole alates esimese uuringu korraldamisest 1991. aastal oluliselt vähenenud.
- Töötajate tervist ja heaolu kahjustavad psühhosotsiaalsed riskid on näiteks kõrged nõudmised ja töö intensiivsus, emotsionaalne koormus, iseseisvuse puudumine, eetilised konfliktid ja halvad omavahelised suhted ning ebakindlus töö ja töökoha pärast.
- Psühhosotsiaalsed riskid kalduvad esinema koos füüsiliste riskidega.
- Enamik töötajaid elab leibkonnas, kus mõlemad partnerid käivad tööl kas täistööajaga (40%) või üks partneritest osalise tööajaga (29%).
- Soolise segregatsioonita erialadel töötab vaid väike osa (17% naistest ja 14% meestest).
- Seadmete ja masinate käitajad, käsi- ja lihttöölised ning kontoritöötajad märgivad keskmisest sagedamini, et nende töö on intensiivne ja neil on vähem iseseisvust.
- Hariduses, tervishoius ja rahanduses esineb keskmisest rohkem tööalast innovatsiooni.

- Enamikul EL 27 liikmesriigi töötajatel on töö, mis pakub teataval määral loominguisust: 82% oskab lahendada ootamatuid probleeme ja 75% saab tööl kasutada oma ideid.
- 55% töötajatest leiab, et nende oskused on kooskõlas nende tööülesannetega, 13% vajab rohkem koolitust ja 32% võiks täita keerulisemaid ülesandeid.
- 43% füüsilisest isikust ettevõtjatest ja 29% palgatöötajatest sooviks vähendada oma töötundide arvu, samas kui 11% füüsilisest isikust ettevõtjatest ja 14% palgatöötajatest sooviks töötundide arvu suurendada.
- Pikad tööpäevad on seotud töö intensiivsusega.
- 52% töötajatel on töökohal olemas töötajate esindaja.
- 18% töötajatel ei ole töö ja eraelu tasakaalus. Töö ja eraelu tasakaaluga on seotud sellised tegurid nagu töötamine osatööajaga, üleajatöö vältimine, paindlik tööajakorraldus, korrapärane tööaeg ning võimalus saada vajaduse korral lühikese etteteatamisega erakorralist puhkust.
- 20% töötajatest ei tunne ennast vaimselt hästi.
- Ebasoodsad töötingimused kalduvad ebaproportsionaalselt koonduma teatavatesse rühmadesse. Seepärast peaksid poliitilised lahendused olema mitmemõõtmelised ja hõlmama elukestva õppe, tööaja, töö ja eraelu tasakaalu, ohutuse ja tervishoiu, töötasu ning töökorraldusega seotud tavasid.
- Meeste ja naiste vahelised erinevused rõhutavad vajadust teha rohkem tööelu soopõhiseid analüüse ja poliitikat.
- Töötingimuste parandamise poliitika tõhususe võti peitub konsultatsioonides ja töötajate esindatuses.
- Eelistada tuleks lahendusi, millest võivad kõik pooled: töötingimused, mis tagavad töötajatele parema heaolu, seostuvad ka suurema motivatsiooni, pühendumise ja töökoha jätkusuutlikkusega.
- Praeguse tööhõivepoliitika prioriteedid, milleks on tööhõive, naiste osalemise ning paindlikkuse ja töövõime suurendamine ning tööelu pikendamine, ei sõltu mitte ainult muutustest välisel tööturul, vaid ka töö- ja eraelu edukast korraldamisest, milles peaksid osalema kõik asjaomased pooled, ja samuti ühiskonna toetusest.
- Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eelduseks võivad olla just hea kvaliteediga töökohad.

Poliitikasoovitused

- Poliitika on seni keskendunud tööhõiveolukorra muutmisele ja töökohtade struktuursele ümberkorraldamisele, mistõttu töö laadi ümberkujundamine on tähelepanu alt kõrvale jäänud.
- Kokkuvõttes on töötingimused viimase 20 aasta jooksul muutunud vähe, olgugi et mõni töötajate rühm on kogunud mitmeid muutusi.
- Sotsiaalse ebavõrdsuse lahendamiseks tuleb tegelda ebavõrdsusega töökohal.

Metoodika

Eurofound teeb iga viie aasta tagant Euroopa töötingimuste uuringu, mille käigus küsitatakse nii palgatöötajaid kui ka füüsilisest isikust ettevõtjaid töö ja tööhõivega seotud peamistel teemadel. Uuritavate teemade ringi on aja jooksul laiendatud.

Viienda uuringu välitöö toimus 2010. aasta jaanuarist juunini; selle käigus küsitati ligi 44 000 töötajat EL 27 liikmesriigis, Norras, Horvaatias, endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis, Türgis, Albaanias, Montenegros ja Kosovos. Euroopa töötingimuste uuringu näitajad on hinnangulised ja põhinevad Euroopa töötajate esinduslikul valimil, mitte kogu elanikkonnal. Seetõttu tuleb ajalisi ja riikidevahelisi erinevusi tõlgendada ettevaatusega. Aruandes käsitletakse ainult neid erinevusi, mis tõenäoliselt on tegelikud ega tulene valimi koostisest.

Lisateave

Lisateave Euroopa töötingimuste uuringu kohta:
www.eurofound.europa.eu/surveys/ewcs/index.htm

Sophia MacGoris, uuringuassistent
smg@eurofound.europa.eu